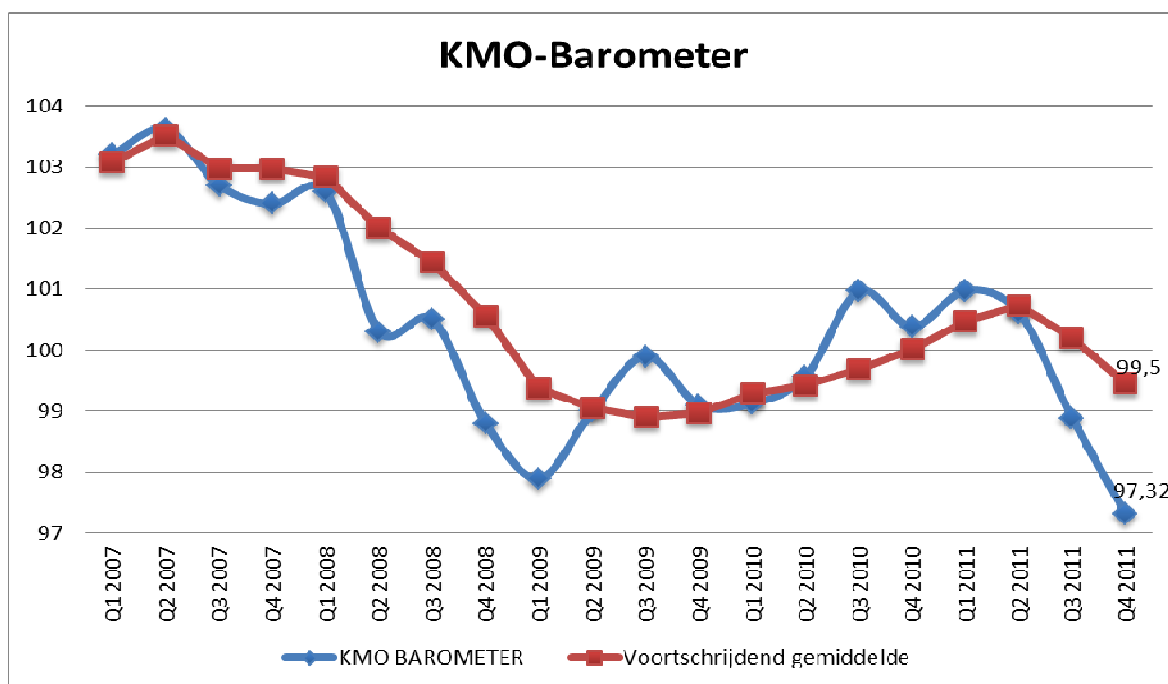

De UNIZO KMO-barometer wordt sinds 1987 opgemaakt en is dé conjunctuurindicator voor de Vlaamse KMO. De barometer wordt per kwartaal samengesteld aan de hand van een bevraging bij een representatief KMO-panel van ruim 1.200 ondernemers en bestaat uit verschillende deelindices. Aan de hand van de verschillende deelindices wordt de algemene KMO-barometer voor Vlaanderen berekend. Waarden boven index 100 wijzen op een positief evoluerende conjunctuur, waarden onder index 100 wijzen op een negatief evoluerende conjunctuur. De huidige KMO-Barometer werd afgenomen van 1 december tot 8 december. In totaal voltooiden 754 ondernemers de KMO-Barometer bevraging.

- ✓ **Economie glijdt verder weg, KMO-Barometer brokkelt af tot 97,3 punten**
- ✓ **Combinatie Eurocrisis, pijnlijke maatregelen regering en automatische loonindexering wegen op vertrouwen en toekomstperspectieven van KMO's**
- ✓ **Drie kwart van de ondernemers slaagt er voorlopig in om personeelsbestand op peil te houden, maar verwachtingen zijn negatief**
- ✓ **Rendabiliteit komt verder onder druk te staan**

2011 eindigt op economisch vlak in mineur. De KMO-Barometer is gezakt tot een niveau onder het dieptepunt van het voorjaar 2009, toen de financieel-economische crisis volop woedde. Vandaag komt de KMO-Barometer op een niveau van 97,3 punten, ruim onder de grens van 100 punten.

De scherpe daling van de KMO-Barometer gedurende de tweede helft van 2011 is te wijten aan een stijgende onzekerheid bij ondernemers over de toekomst omwille van 3 redenen. De Belgische politieke crisis is na anderhalf jaar weliswaar opgelost, maar het regeerakkoord brengt een waslijst aan – noodzakelijke – pijnlijke maatregelen met zich mee. Zestig procent van de Vlaamse ondernemers vindt dat de nieuwe regering te weinig

bespaart en teveel belast. UNIZO berekende dat een doorsnee KMO nu gemakkelijk 10.000 tot 20.000 euro meer belastingen zal betalen.

Ten tweede sleept ook de Eurocrisis te lang aan. De vraag blijft ook na de Europese top van 8 en 9 december of de Europese politici het tij kunnen doen keren. Bijna 7 op de 10 ondernemers geven aan dat de crisis impact heeft op de activiteiten en resultaten van het eigen bedrijf. 1 op de 3 ondernemers stelt zelfs onomwonden dat als de crisis verder blijft duren in 2012, de continuïteit van het bedrijf in gevaar dreigt te komen. In vergelijking met de crisisperiode van 2008-2009 stelt een derde van de ondernemers dat de huidige crisis sterker wordt gevoeld. 44% van de ondernemers ervaart een gelijkaardige impact. Bij 22% van de ondernemers is de impact in vergelijking met de vorige crisis minder erg.

En tot slot brengt het begin van 2012 onmiddellijk een automatische loonindexering waardoor de kosten verder oplopen, terwijl het orderboekje en het verwachte werkvolume verder afneemt en dus de rendabiliteit verslechtert.

Het voortschrijdend gemiddelde zakt dit kwartaal met 0,8 punten en komt zo op een niveau van 99,5 punten. Voor het eerst in een jaar zakt het voortschrijdend gemiddelde onder de grens van 100 punten en geeft dus duidelijk aan dat de KMO-conjunctuur inkrimpt.

Alle 10 deelindices waaruit de UNIZO KMO-Barometer is opgebouwd belanden onder de grens van 100 punten, met uitzondering van de algemene tevredenheid over de situatie in het eigen bedrijf. Ten opzichte van het vorige kwartaal evolueren alle deelindices zonder uitzondering negatief. De grootste achteruitgang stellen we vast bij de deelindex die de algemene tevredenheid van de economie meet (-5 punten), het verwachte werkvolume (-3,6 punten) en de toekomstige rendabiliteit van de ondernemingen (-2,9 punten).

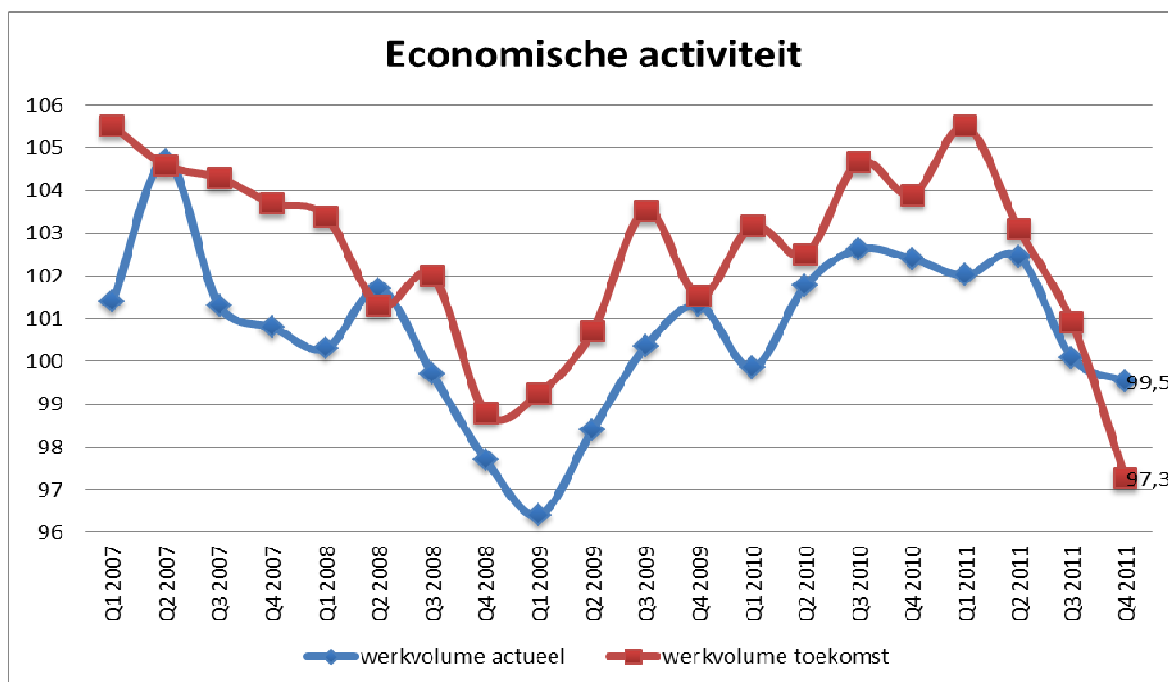
De deelindex die de huidige situatie meet laat een daling van 1,5 punten optekenen. Daarmee wordt de trend van het vorige kwartaal verder gezet toen een daling van 1,7 punten werd opgetekend. De deelindex staat op een niveau van 96,6 punten.

Ook de verwachtingen voor het komende kwartaal evolueren in negatieve zin. De deelindex die de toekomstige situatie weergeeft zakt verder weg ten opzichte van het vorige kwartaal. Tijdens het derde kwartaal zakte de toekomstindicator al met 1,9 punten. Dit kwartaal evolueert de index nog een pak slechter en laat een daling optekenen van 2,8 punten. De deelindex komt zo op een niveau van 98 punten.

ECONOMISCHE ACTIVITEIT

De index die de economische activiteit meet bij de Vlaamse KMO's zakt met 0,5 punten tot een niveau van 99,5 punten. De index komt zo voor het eerst in anderhalf jaar onder

de grens van 100 punten. Ruim 30% van de Vlaamse ondernemers heeft minder werk ten opzichte van het vorige kwartaal.

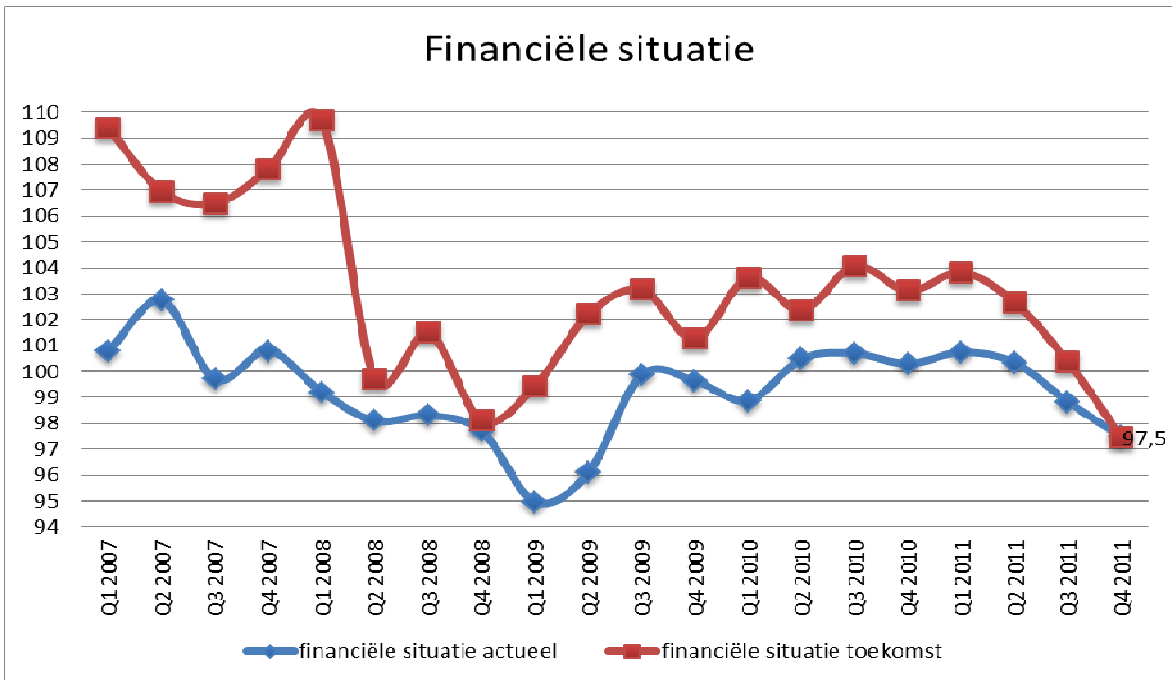

De verwachtingen van de ondernemers met betrekking tot hun activiteiten kennen een forse daling met 3,6 punten. De deelindex komt zo op een niveau van 97,3 punten. De daling sedert het begin van 2011 - met meer dan 8 punten - is opmerkelijk en illustreert de afbrokkelende orderboekjes van de bedrijven en de scherpe daling van het vertrouwen. Vandaag zegt ruim 37% van de ondernemers minder werk te verwachten ten opzichte van het vorige kwartaal.

FINANCIËLE SITUATIE

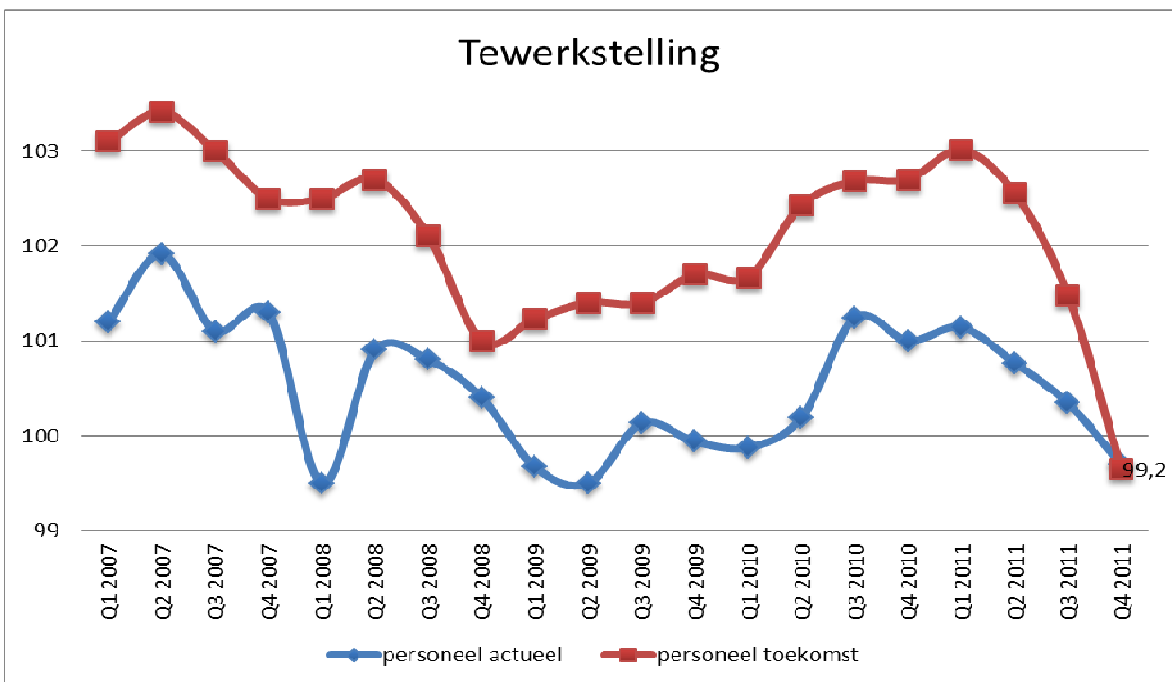
De deelindex die de rendabiliteit van de KMO's meet, daalt met 1,3 punten ten opzichte van het vorige kwartaal en zakt zo verder tot op een niveau van 97,5 punten. De rendabiliteitspositie van de KMO's komt met andere woorden verder onder druk te staan. Bijna een derde van de ondernemers geeft aan dat de rendabiliteit verslechterde ten opzichte van het vorige kwartaal. Toen wees een kwart van de ondernemers op een verslechtering.

De deelindex die de toekomstige verwachtingen met betrekking tot de rendabiliteit van de KMO's meet, daalt fors met 2,9 punten tot een niveau van 97,5 punten. De index komt daarmee ruim onder de grens van 100 punten. De oorzaak is in belangrijke mate te wijten aan de verslechterde vooruitzichten van het werkvolume. Dit in combinatie met een indexaanpassing in januari, maakt dat veel ondernemers een daling van de rendabiliteit voorzien. 36% van de ondernemers verwacht dat de toekomstige financiële situatie zal verslechteren het komende kwartaal. Het aantal ondernemers dat een verbetering van de rendabiliteit verwacht is op twee kwartalen tijd teruggelopen van 34% tot 20% vandaag.

TEWERKSTELLING

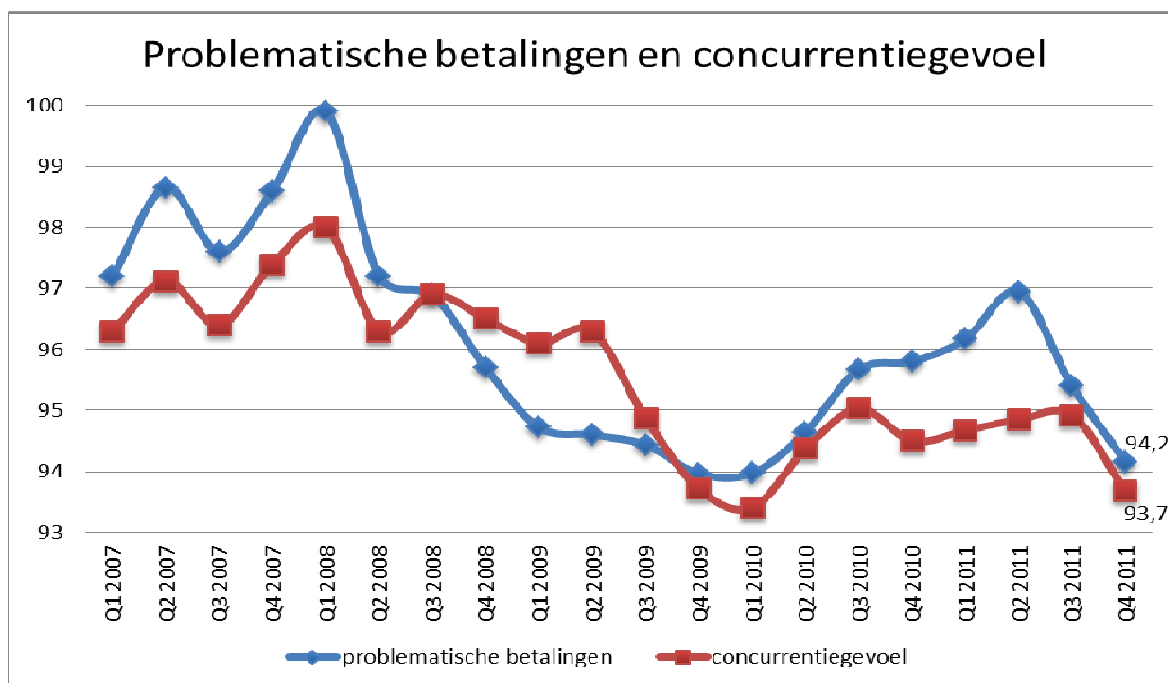
De deelindex tewerkstelling zakt met 0,6 punten tot een niveau van 99,2 punten. De deelindex zakt daarmee voor het derde kwartaal op rij en zit op het laagste niveau sedert het tweede kwartaal van 2009. 15% van de ondernemers stelt dit kwartaal minder mensen te werk ten opzichte van het vorige kwartaal, 10% heeft mensen aangeworven. Drie kwart van de ondernemers slaagt er voorlopig in om het personeelsbestand op peil te houden.

De deelindex die de toekomstige tewerkstelling meet daalt met 1,8 punten ten opzichte van het vorige kwartaal en komt tot op een niveau van 99,2 punten. 17% van de ondernemers verwacht het komende kwartaal mensen te moeten ontslaan, 12% verwacht mensen aan te werven. 7 ondernemers op 10 verwachten dat het personeelbestand stabiel blijft het komende kwartaal.

PROBLEMATISCHE BETALINGEN EN CONCURRENTIE

38% van de ondernemers geeft aan meer last te hebben van problematische betalingen, een stijging ten opzichte van het vorige kwartaal toen een derde van de ondernemers meer last had van problematische betalingen. De deelindex zakt met 1,2 punten tot een niveau van 94,2 punten. Dit is het laagste niveau in bijna 2 jaar.

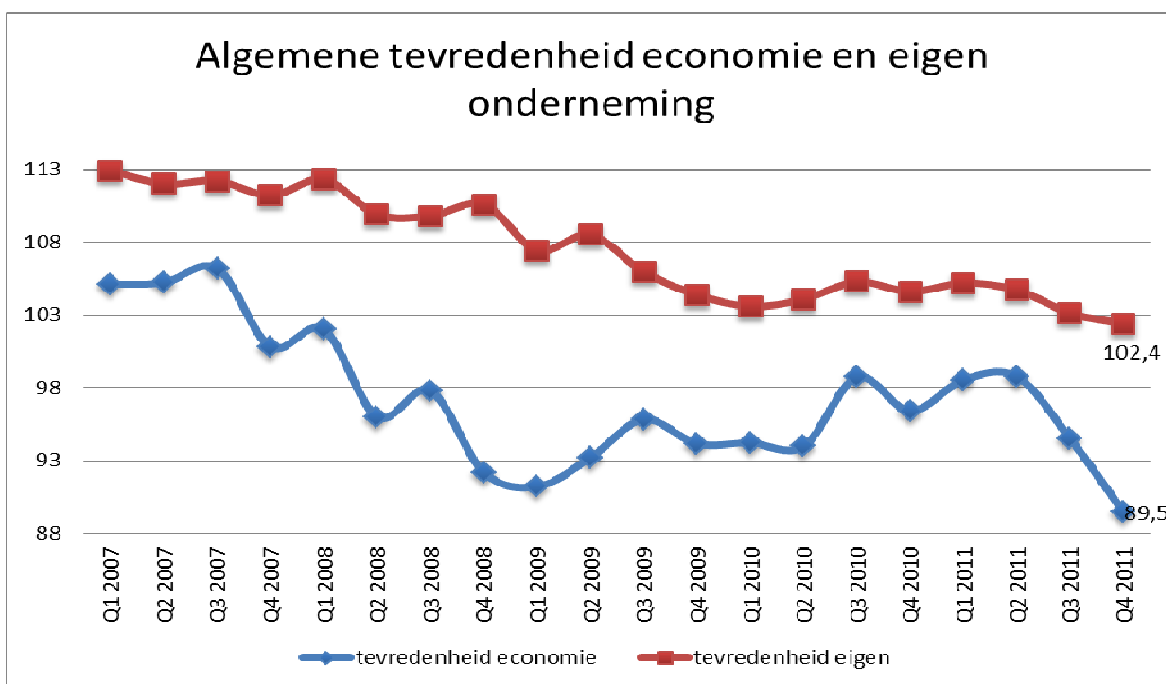

De index die het algemene concurrentiegevoel meet daalt met 1,2 punten en komt zo op een niveau van 93,7 punten. 33% van de ondernemers zegt meer concurrentiedruk te ervaren. De deelindex noteerde voor het laatst boven de grens van 100 punten tijdens het derde kwartaal van 2006.

TEVREDENHEID OVER DE ECONOMIE EN EIGEN ONDERNEMING

De tevredenheid over de algemene economische toestand daalt het meest van alle deelindices. Er wordt een daling geconstateerd van maar liefst 5 punten. Tijdens het vorige kwartaal zakte de index ook al met 4,3 punten. De index komt hiermee tot op een niveau van 89,5 punten. De index zit nu bijna vier jaar ononderbroken onder de grens van 100 punten. 65% van de ondernemers is vandaag ontevreden over de algemene toestand van de economie. Dit is een verdere stijging ten opzichte van het vorige kwartaal

toen bijna de helft van de ondernemers aangaf ontevreden te zijn. Het percentage ondernemers dat stelt tevreden te zijn over de huidige gang van zaken in de economie is op twee kwartalen tijd gezakt van 27% tot 7% vandaag.

Het cijfer dat de tevredenheid over de eigen onderneming weergeeft zakt verder met 0,8 punten tot een niveau van 102,4 punten. Daarmee is de deelindex de enige die er dit kwartaal in slaagt om boven de grens van 100 punten te blijven. Toch valt ook hier de continue daling van de tevredenheid over de eigen onderneming op en dit trendmatig sedert 2007.